

OCHRANA INDUSTRIÁLNEJ BRATISLAVY Z INÉHO UHLA

Martin Dubiny

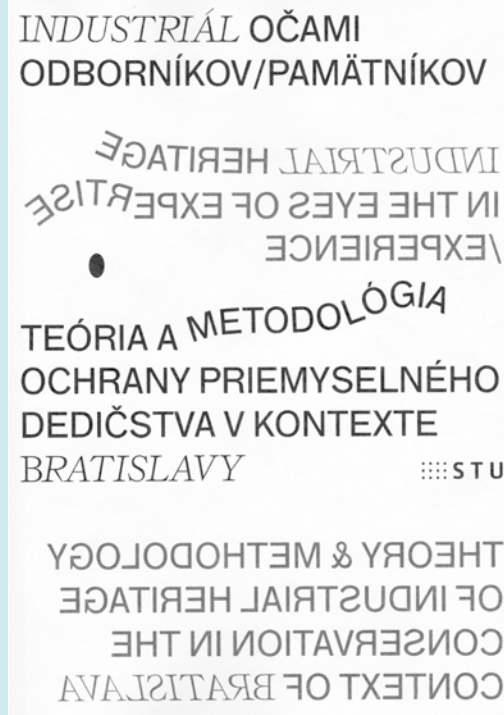
Kniha *Industriál očami odborníkov/pamätníkov* autoriek Niny Bartošovej a Kataríny Haberlandovej, ktorá vyšla v roku 2016 vo Vydavateľstve STU v slovensko-anglickom vydaní, poskytuje reflexiu súčasnej tendencie vývoja ochrany industriálnych objektov v Bratislave. Autorky tejto publikácie, ktorú môžeme nazvať ojedinelou, sa venujú problematike priemyselného dedičstva dlhodobo. Ich prehľad v domácej a zahraničnej literatúre je v tomto smere úctyhodný, čo podčiarkuje štylizácia textu a rozsah použitého odborného slovníka. Grafického dizajnu, ktorý dopĺňa vysokú úroveň textu, sa zhostila Kristína Bartošová.

Približne za posledných dvadsať rokov sme sa práve v Bratislave stali svedkami veľkých zmien, ktoré priniesli rôznorodosť v problematike ochrany a obnovy priemyselných areálov či objektov. „Bratislava [...] bývala na prelome 19. a 20. storočia v rámci Uhorska významným priemyselným mestom a až do deväťdesiatych rokov 20. storočia pracoval veľký počet jej obyvateľov v niektorom z priemyselných závodov.“ (s. 6) Práve to, že sa toto priemyselné dedičstvo nachádza takmer v samotnom centre mesta, sa dnes považuje neprávo len za nevýhodu. Bohužiaľ, podnes sme sa ešte nenaučili výhody týchto objektov oceniť a nevýhody analyzovať. Aj preto publikácia v rovine teoretickej priamo nadviazala na výstavu *Industriál očami odborníkov/pamätníkov* (STM – Múzeum dopravy Bratislava, 8. 12. 2016 – 31. 3. 2017), ktorá bola určená pre širokú verejnosť, a tak aj kvôli dlhšiemu trvaniu podporila živnú pôdu pre rozšírenie informácií a pozitívnych názorov na tému záchrany priemyselného dedičstva. Hlavným mottom pre vznik samotnej publikácie bola vysoká miera rozdielnosti názorov, ktorá je, samozrejme, legitímnym prejavom každej spoločnosti, ale nepomáha kvalitnému riešeniu situácie. Kniha *Industriál očami odborníkov/pamätníkov* prináša základnú terminológiu skombinovanú s vybranými industriálnymi príkladmi, ktoré majú potenciál zmeniť pohľad nielen odborníkov na vnímanie industriálnej pamäti Bratislavy, ale aj celej spoločnosti. V názve sa preto objavuje i podtitul *Teória a metodológia ochrany priemyselného dedičstva v kontexte Bratislavy*, kde autorky pragmaticky vysvetľujú základné princípy pamiatkovej ochrany a obnovy na príkladoch industriálnych areálov a objektov Bratislavy, medzi ktoré patria Cvernová továreň, Matadorka, továreň Dynamitka Nobel, Sklad č. 7 a iné. Text je vhodne doplnený

grafickou prílohou pôvodnej projektovej dokumentácie, dobových fotodokumentácií zo života týchto fabriek aj tlačou z obdobia najväčšej slávy.

Kniha má štyri hlavné kapitoly. Prvá kapitola *Posun pamiatkového diskurzu v kontexte priemyselného dedičstva* sa nestavia do kritického postoja voči súčasnému stavu v pamiatkovej ochrane. Práve naopak, má byť prezentáciou „[...] alternatívneho diskurzu [...]“ (s. 12), ktorá má snahu poukázať na prácu s jednotlivými hodnotami v širšom kontexte. Druhá kapitola *Príspevok kultúrno-spoločenských vied pri identifikácii pamiatkových hodnôt* si stanovila jasný cieľ „[...] priblížiť význam aplikovania širších kultúrno-spoločenských vied a kvalitatívnych metód výskumu v oblasti ochrany priemyselného dedičstva“. (s. 32) Tretia kapitola *Stratégia a aktivity v záujme ochrany industriálneho dedičstva v kontexte územného plánovania* formou komparácie reflektuje súčasné teoretické východiská pri problematike ochrany a obnovy priemyselného dedičstva „[...] s ich novým využitím a aplikovať ich na konkrétnu situáciu, ktorá nastala politicko-spoločenskými zmenami po roku 1989“. (s. 52) Štvrtá kapitola *Urbanizácia industrializáciou* prináša poukázanie na vzťah priemyselnej architektúry k mestu a jeho rozvoju.

Publikácia prispieva v súčasnosti k aktuálnemu diskurzu, ktorý sa stáva čoraz viac otvoreným nielen pre odborné kruhy, mestské inštitúcie, majiteľov areálov/objektov či developerov, ale aj širokú verejnosť. Tento fakt pripomínajú aj autorky, ktoré zdôrazňujú, že základom otvorenej a kvalitnej diskusie na poli pamiatkovej ochrany a obnovy je dôležitosť interdisciplinarít. Z tohto dôvodu treba zintenzívňovať aktivity, ktoré vysvetľujú opodstatnenosť zachovania historických a pamiatkových objektov a komplexov industriálnej architektúry, ako aj dôležitosť ich hodnôt a ich novodobé možnosti ochrany a transformácie. V tom môže byť kniha Niny Bartošovej a Kataríny Haberlandovej cenným príspevkom pre každého čitateľa – záujemcu o túto problematiku.

BARTOŠOVÁ, Nina – HABERLANDOVÁ, Katarína: **INDUSTRIÁL OČAMI ODBORNÍKOV/PAMÄTNÍKOV. Teória a metodológia ochrany priemyselného dedičstva v kontexte Bratislavy. INDUSTRIAL HERITAGE IN THE EYES OF EXPERTISE/EXPERIENCE. Theory and methodology of industrial heritage conservation in the context of Bratislava.** 1. vydanie. Bratislava, Vydavateľstvo STU 2016. 128 s. ISBN 978-80-227-4658-8